

هُنَّا هُنَّ الْفُرَادُ يَنْهَا لِلَّهِ مِنْ أَقْوَمْ وَبَيْتِ الْمُؤْمِنِينَ الْأَكْبَرِ
يَعْلَمُونَ أَصْلَحُوا لَهُمْ أَنْجَازًا كَبِيرًا ﴿٥﴾

"Dhugumatti, Qur'aani kuni wanta hundarra haqaa fi qajeeltu taatetti nama qajeelcha. Warroota amanajji hojji gaggaaarii hojatan miindaan guddaan akdu isanajji jiru ni gammachilisa.» Suuratu Al-Israa 17:9

Tafsiira Suuratu Ar-Ruum-Kutaa 1

Description

Ammas, ibsaa Qurâ€™aanaatin jirenyaa keessatti ifa ibsachuu itti fufnee jirra. Suuratu Ar-Ruum akkuma boqonnaalee biroo dukkana keessaa gara ifaatti bahuu yoo barbaadde, na qoâ€™adhu ibsaa siif taâ€™aati. Karaan yoo si harkaa bade, na qoradhu karaa sitti agarsiisaati. Narraa hin garagalin ni dhamaatati jetti. Mee haa qorannu kaaâ€™!

Muâ€™jizaa Qurâ€™aanaa

﴿الْمَ ① غُلِبَتِ الرُّومُ ② فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ
سَيَغْلِبُونَ ③ فِي بِضَعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَكْرَمُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَ إِذْ
يَفْرَخُ الْمُؤْمِنُونَ ④ بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑤﴾

Aliif Laam Miim. Roomaan mooâ€™atamte. Dachii garmalee dhiyoo taate keessatti. Isaan mooâ€™atamuu isaaniitiin booda gara fuunduraatti ni mooâ€™atu. Waggoota muraasa keessatti [ni mooâ€™atu].[Injifannoo] duraa fi booda ajajni kan Rabbiiti. Guyyaa san muâ€™mintooni ni gammadu. Gargaarsa Rabbiitti [ni gammadu]. Inni nama fedhee gargaara. Inni Injifataa, rahmata godhaadha. Suuratu Ar-Ruum 1-5

Aayata tanniin ilaachisee sababa buâ€™iinsa isaanii mufassiroonni ni dubbatu: Peershiyotaa fi Roomaanota jidduu lolatu ture. Ergasii Pershiyoonni Roomaanota ni mooâ€™atan. Oduun kuni Ergamaa Rabbiiti fi sahaabota isaa ni gahee. Kunis isaan irratti ulfaate. Mushrikoonni immoo kanatti ni gammadan. Sababni isaas, Pershiyoonni kitaaba Rabbiin iraa buâ€™e hin qabanii turan. Akkasumas, duâ€™aan booda kaafamu ni mormuu turan. Sanamotoa gabbaru. Roomaanonni immoo Kiristaanota

waan turaniif warra kitaabati. Mushrikooni sahaabota Ergamaa Rabbiitiin akkana jedhan: isin warra kitaabati. Kiristaanoniis warra kitaabati. Nuti immoo warra barreessus dubbisuus hin dandeenyedha. Pershiyoota irraa obboleeyyan keenya Roomaanota irraa obboleeyyan keessan irratti injifannoo argatan. Yoo isin nuun loltan nuti isin mooâ€™anna.â€

Ergasii aayaanni armaan oli ni buâ€™an. Abu Bakr Siddiq aayaata tanniiniin gara mushrikootaatti bahe. Mushrikoonis, â€œKuni dubbii hiriyyaa keetitiâ€¢jedhaniin. Abu Bakris ni jedhe: Rabbiit kana buuse.â€ Isaaniis Abu Bakriin ni jedhan, â€œRoomaanoni Pershiyoota akka hin mooâ€™anne ni qabsiisna.â€ Abu Bakris ni jedhe, â€œAl-Bidâ€™i wagga sadii hanga sagal jidduu jiruudha.â€ Isaanis ni jedhan, â€œKana keessaa jiddu-galeessa kan taâ€™e jaharratti wali haa gallu.â€ Ergasii isaan wanta qabsiisan ni kaaâ€™an. Kunis waa qabsiisuun dhoowwamuun dura. Abu Bakris gara hirriyyoota isaatti deebiâ€™uun isaanitti oduu hime. Isaanis isa ajiifachuun akkana jedhaniin: Akkuma Rabbiin mirkaneesetti atillee maa hin mirkaneessin? Osoo jechuu fedhee silaa jaha jedhaa ture. (Abu Bakri fi mushrikooni wagga jahaffaa irratti Roomaanoni pershiyoota akka mooâ€™atan ni qabsiisan. Kana jechuun, akkuma Abu Bakr jedhe yoo taâ€™e, wanta mushrikooni qabsiisan inni ni fudhata. Yoo hin taâ€™in immoo mushrikooni wanta Abu Bakr qabsiise fudhatu. Kuni qumaarin dhoowwamun dura.)

Waggaan jahaffaan erga darbe Roomaanoni Pershiyoota irratti injifannoo hin arganne. Kanaafu, mushrikooni wanta Abu Bakr qabsiisee ni fudhatan. Yommuu wagga torbaffaan dhufu Roomaanoni Pershiyoota ni injifatan.[\[1\]](#)

â€œRoomaan mooâ€™atamte. Dachii garmalee dhiyoo taate keessatti.â€Kana jechuun Roomaanoni dachii garmalee dhiyoo taate keessatti Pershiyootaan injifataman. Dachiin garmaleen dhiyon tuni: Xarafa Shaami (Filisxeemi fi naannawa ishii).[\[2\]](#)

â€œIsaan mooâ€™atamuu isaaniitiin booda gara fuunduraatti ni mooâ€™atu. Waggoota muraasa keessatti [ni mooâ€™atu].â€Kana jechuun waggoota muraasa keessatti Roomaanoni Pershiyoota irratti injifannoo argatu. Aayah keessatti â€œBidâ€™iâ€¢wagga sadii hanga sagalii jidduu jiruudha.[\[3\]](#)

*Qurâ€™aanni Roomaanoni Pershiyoota injifachuun dura injifannoo kana beeksisuun Qurâ€™aanni Rabbi oltaâ€™aa irraa taâ€™uu agarsiisa.*Sababni isaas, yeroo sanitti kuni wanta gheeybi (ijaan hin mulâ€™anne) gara fuunduraatti argamuudha. Akkuma Qurâ€™aanni beeksisee injifannoон kuni waggoota muraasa keessatti ni argame. Kanaafu, wantoota gara fuunduraatti argamu ilaachise wanti Qurâ€™aanni beeksise hundi ni argama. Fkn, waaâ€™ee Guyyaa Qiyaamaa ilaachisee wanti inni beeksise hundi ni argama.

â€œ[Injifannoo] duraa fi booda ajajni kan Rabbiiti.â€Kana jechuun Roomaanoni Pershiyoota injifachuun duraa fi erga ijifatanii booda amriin (ajajni) guutuun kan Rabbiiti.[\[4\]](#) Hiikni kanaa: Injifannoон injifataa, mooâ€™atamuun nama mooâ€™atamee ajajaa fi murtii Rabbiitin[\[5\]](#) Yeroo jalqabaa Pershiyoonni Roomaanota kan injifatan humnaa fi baayâ€™inna isaaniitiin osoo hin taâ€™in ajajaa fi murtii Rabbiitin. Ergasii Roomanonnis Pershiyoota kan injifatan ajajaa fi Murtii Rabbiitini. **â€œGuyyaa san muâ€™mintoonni ni gammadu. Gargaarsa Rabbiitti [ni gammadu].â€**

â€œGuyyaa sanâ€¢kana jechuun Guyyaa Roomaanoni Pershiyoota injifatan, muâ€™mintoonni (warri amanan) Rabbiin Roomanotaaf Pershiyoota irratti injifannoo kennuutti ni gammadu. Sababni isaas,

Roomanoni warra kitaabaa waan turanifi. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa nama fedhe gargaara, injifannoo kennaaf. Inni Injifataa gonkumaa hin mooâ€™atamneedha. Gabroota Isaatiif rahmata godhaadha.[\[6\]](#)

﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾

﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾

â€œ[Suni] waadaa Rabbiiti. Rabbiin waadaa Isaa hin diigu. Garuu irra hedduun namootaa hin beekan. Jirenyaa addunyaa irraa zaahira (gubbaa) beeku. Isaan Aakhirah irraa gaafiloota.â€ Suuratu Ar-Ruum 30:6-7

â€œ[Suni] waadaa Rabbiiti.â€ kana jechuun Roomaanoni Pershiyoota akka injifatan waadaa Rabbiin irraa taâ€™eedha. Rabbiin waadaa Isaa gonkumaa hin diigu. Sababni isaas, Rabbiin dubbii Isaa keessatti dhugaadha, waadaa Isaa hojii irra oolchu keessatti dandeettin Isaa guutuudha. Waadaa diigun takcaa kijiba takcaa immoo dadhabinna irraa madda. Namni tokko waadaa siif galee yoo diige, takcaa inni kijibaadha takcaa immoo dadhabaadha. Rabbiin azza wa jalla dhugummaa fi dandeettin Isaa guutuu waan taâ€™eef kijibni fi dadhabinni Isaaf hin malu.[\[7\]](#)

Amaloota (sifaata) Rabbii keessaa tokko Inni waadaa Isaa hin diigu. Waadaa guutuun sifaataa Rabbii guutuu taâ€™an keessaa tokko. Inni waadaa Isaa diigu irraa qulqulluudha. Garuu namoonni baayâ€™een sifaataa Rabbii guutuu taâ€™anitti fi hanqinna hundarraa qulqulluu akka taâ€™ee hin amanan. Wanta beeksisu keessatti waadaan Rabbii dhugaa akka taâ€™ee hin beekan. Ammas, Rabbiin waadaa Isaa kan hin diigne taâ€™uu hin beekan.

Kanaafi, *baayâ€™een isaanii waadaa Rabbii kijibiisuu, keeyattoota Isaas kijibiisu*. Namoonni keessaa fi dhuma dhimmoottaa hin beekne kunniin jirenyaa addunyaa irraa wanta mulâ€™atu qofa beeku.

Beekumsi namoota baayâ€™ee jirenyaa addunyaa irraa wanta gubbaa mulâ€™atuun wal qabata. Akkamitti akka qabeenya argatan, qonna qotan, daldala daldalaan, konkolataa, xiyyaara, kompuyatara fi meeshaalee biroo itti hojjatan ni beeku. Garuu Aakhirah irraa gaflaa keessa jiru. Kana jechuun Aakhira quba hin qaban, xiyyeefannoo itti kenuun wanta adabbii jalaa isaan baasu fi Jannataa isaan seensisuu hin hojjatan.[\[8\]](#)

â€œIsaan Aakhirah irraa gaafiloota.â€ jedhu ilaachisee wanta Sheykh Abdurahmaan Saâ€™dii jedhee mee itti haa daballu:

Qalbiin, hawwii fi fedhiin isaanii gara addunyaa fi faaya ishii gatii hin qabnee irratti kan xiyyeefateedha. Kanaafu, saniif ni carraaqan, humna isaanii hunda baasan. Aakhirah immoo ni dhiisan. Jannataaf hin hawwan ykn ibidda hin sodaatan. Rabbiin fuundura dhaabbatus hin sodaatan. Isaan wal qunnamuuun isaan hin dhiphisu. Kuni alaamaa (mallattoo) dararaati. Aasxaa Aakhirah irraa gaflaa (daguu) keessa taâ€™uuti.

Wanti ajaaâ€™ibaa, gosoota namoota akkana irraa baayâ€™een isaanii waaâ€™ee gubbaa addunyaa ilaalchisee sammuu olâ€™aanaa qabu. Fiildi annisaatiin, elektrikisitii fi geejjiba lafaa, galaanaa fi qilleensaatin wantoota ajaaâ€™iboo galmaan gahani jiru. Gara kanaan namoota biroo darbanii jiru. Sammuu isaanii ni dinqisiifatan, wanta Rabbiin irratti isaan dandeesise namoonni biroo galmaan gahuu akka hin dandeenyetti ilaalan. Kanaafu, ija tuffiitiin isaan ilaalan. Garuu isaan kana waliinu namoota hunda caalaa dhimma amanti isaanii keessatti beekumsa kan hin qabnee fi Aakhiraanisaanii irraa gaafilota. Dhuma wantootaa ilaalchisee beekumsa baayâ€™ee xiqqoo taâ€™e qabu. Warroonni gadi fageessanii yaadan, namoonni kunniin wallaallummaa isaanii keessa akka raataâ€™an, jallinna isaanii keessa akka dhamaâ€™an, soba isaanii keessa akka achi deddeebiâ€™an ni argan. Isaan Rabbiin ni dagatan. Kanaafu, akka of dagatan isaan taasise. Isaan sun faasiqota.[\[9\]](#)

**Namoonni baayâ€™een sifaataa fi waadaa Rabbiitti waan hin amanneef
Aakhirah quba hin qaban. Fedhii fi beekumsi isaanii wantumaa addunyaa
irraa isaanitti mulâ€™atu qofatti kan rarraâ€™eedha.**

Kitaabban wabii:

- [\[1\] Zaadul Masiir-1089](#)
- [\[2\] Tafsiir Xabarii-18/458, Maâ€™aariju Tafakkuri-15/126](#)
- [\[3\] Maâ€™aariju Tafakkuri-15/126-127](#)
- [\[4\] Tahriir wa tanwiir-21/46](#)
- [\[5\] Zaadul Masiir-1090](#)
- [\[6\] Madda olii, Tafsiir Muyassar-404, Maâ€™aariju Tafakkuri-15/127](#)
- [\[7\] Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Ar-Ruum, Ibn Useymiin- 32-33](#)
- [\[8\] Maâ€™aariju Tafakkuri-15/128-130](#)
- [\[9\] Tafsiir Saâ€™dii-748](#)

Date Created

August 30, 2020

Author

admin